

Sosyal Sigortalar Kanunu Açısından Pratik Bilgiler (506 SK)

Ecz. Sarp YAKLAV

Bu yazımızda da yanlarında işçi çalıştırmakta olan eczanelerine bu hususlarda kendilerine yardımcı olmak bakımından pratik bilgiler veremeye çalışacağız.

Bir hizmet aktine dayanarak bir veya bir kaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu kanuna göre sigortalı sayılırlar. (madde 2)

İşverenin ücretsiz çalışan eşi sigorta kapsamında değildir. (madde 3) Ayrıca işyerinde eşi ücret almıyormuş gibi sigortalı gösterenlerin primleri SSK tarafından öncelikle kabul edilir. (Fakat Vergi Usul Kanununun 41. maddesi gereğince kanunen kabul edilmeyen giderler kapsamına alındığından gider olarak gösterilemez ve dolayısıyla stopaj tahakkuku yaptırılmaz. Sadece sigortaya ödenen işveren hissesi gider olarak yazılır. Bu da halihazırda ödenen primin % 19,5 tutarındadır.)

Bu kanunun 2. maddesinde yazılı olan sigortalıları çalıştıran gerçek ve tüzel kişiler işverendir. (madde 4)

Çalışanlar işe alınmaları ile kendiliğinden sigortalı olur-

lar. İşçi işe başladığı anda işçi ve işveren arasındaki yasaya karşı sorumlulukları başlar. (madde 6)

İşveren örneği kurumca hazırlanan işyeri bildirgesini ve işçi işe giriş bildirgesini sigortalı çalıştırmaya başladığı andan itibaren 1 ay içerisinde kuruma bildirmeye mecburdurlar. (madde 8 ve 9)

Bu görevini yerine getirmeyen işverenler hakkında işçinin kurumca tesbiti olması halinde kurumun uğrayacağı maddi zararlardan işveren sorumlu olup madde 26'daki hususlar aranmaksızın (Kasıt, işgüvenliği vs.) oluşacak bir işkazasında kurumun her türlü masrafları tutarı ile işçiye kurumca gelir bağlanır ise bu gelirlerin tarifeye göre hesap edilen değerleri tutarı işverene ayrıca ödettirilir. (madde 10-22-26)

İşveren iş kazasına uğrayan sigortalıya kurumca işe alınmamasına kadar sağlık yardımları yapmakla yükümlüdür. Bu amaçla yapılan ve belgelere dayanan masraflarla, yol paraları kurum tarafından işverene ödenir. Bu tedavi yardımı, görev iş kazası anında

savsaklanmamalıdır. Savsaklanması halinde işveren sorumlu olur. (madde 15)

İşveren iş kazası vukuunda o yer yetkili zabıtasına derhal, kuruma da en geç 2 gün içinde yazı ile haber vermek zorundadır. (madde 27) Aynı şey işçinin meslek hastalığına tutulduğunun kendisine bildirilmesi veya öğrenilmesinden hemen 2 gün içinde kuruma haber vermekle mükelleftir. (madde 28)

Sağlık hizmetlerinden sigortalının kendisi sigortalı olduğu anda, eş ve çocukları ise bir yıl geriye dönük 120 işgünü sigortalı olması halinde yararlanır.

İşveren bir ay içerisinde çalıştırdığı sigorta primleri hesabına kazançlar toplamı ve prim ödeme gün sayılarını ve sigorta primlerini gösteren bir bildirgeyi müteakip ayın 1 ilâ sonuna kadar kuruma vermekle yükümlüdürler. İşçi çalışmadığı zaman yine aynı sürede haber yazısı vermekle mükelleftirler. Ayrıca 4 ayda bir (Mayıs, Eylül, Ocak) aylarında dört aylık bildirgelerin (bu bordrolardaki çalışma, ücret, prim ve çıkışlara ait bilgilerin dökümünü gösteren bildirge dir) kuruma verilmesi gerekir. Ayrıca işçilere ödenen ücretleri gösteren ücret bodrolarını da kanuni defterlerine

işlemek zorundadırlar. Buna göre bu belgeler tüzükte belirtilen esaslara göre düzenlenmez veya vaktinde kuruma verilmez ise yahut bu belgelerin dayandığı kayıtlar belgelerde yazılı olanları doğrulayacak belgeler gösterilmezse kurum sigorta primlerine esas tutulacak kazançlar toplamını hazırlanan tüzükteki usul ve esaslara göre ölçümleme yapıp resen fark prim alma yoluna gider. (madde 79)

Ölçümlemede; kayıt ve belgeler resmi yazı ile işverenden incelemek üzere istenir 30 gün kayıt ibraz süresi tanınır. (Yazıyı işverenden tebellüğ ettiği tarihten itibaren) Eğer bu süre içinde kayıtlar kurum inceleme elemanlarına ibraz edilmezse ölçümleme kesinleşir. Bu 30 günlük sürenin sonuna doğru haklı bir sebep göstererek kurumdan mehil talep edilebilir. (Burada açık bir nokta vardır. Şöyleki; eğer bu ibraz süresi 30 günü geçmiş ise ve kurum ölçümleme işlemini henüz yapmamış ise yapılacak kayıt ibrazı sonraki yapılacak olan ölçümlemeyi durdurur.)

2167 sayılı yasa ile değişen fıkraya göre ölçümleme olmuş ise tespit edilen prim borcu işverene tebliğ edilir. İşveren bu borca 30 gün içinde kuruma itiraz edebilir. Bu itiraz olumlu yanıtlanmazsa, bu

yanıtın tebliğinden itibaren 30 gün içinde bu ölçümleme-deki primin % 10'u kurum veznesine yatırılarak bu mak-buz 2 nüsha itiraz dilekçesi ekinde sosyal sigortalar prim itiraz komisyonuna gönderilir. Karar yine aleyhte çıkarsa 2 ay içinde yetkili iş mahkemesinde dava açılabilir. Fakat bu davanın açılması ölçümleme-de tahakkuk eden primin öde-mesini durdurmaz. Prim öde-nir mahkemede davanın ka-zanılması halinde ödediği prim ve gecikme zammı ve faizi iş-verene geri iade edilir.

İşveren bir ay içinde çalış-tırdığı sigortalıların sigorta primlerine esas kazanç tutarı üzerinden belirtilen oranı he-saplayarak müteakip ayın son işgünü akşamına kadar kuruma veya kurumun hesap açtığı bir bankaya ödeyebilir-ler. Ödemediği takdirde ilk ay % 10 sonraki aylar için % 3 nispetinde gecikme zammı uy-gulanır. Gecikme zammı % 100'e ulaştıktan sonra devlet bankalarının 1 yıl vadeli mev-duata uygulanan cari faiz oranının en yüksek olanı bu ge-cikme zammına kanuni faiz olarak eklenir. Primlerin ve gecikme zamlarının tahsilinde 6183 sayılı amme alacakları kanunu işler. (6183 sayılı ka-nun madde 12, 21, 27, 36, 101, 103)

Tabii afete uğrayan ve bu-nu belgeleyen işverenlerin prim borçları istekleri halin-de 1 yıla kadar ertelenir. Bu erteleme süresi zaman aşımın-dan sayılmaz. (madde 80)

Sigortalıların çalıştığı işye-ri devredilir veya intikal ederse eski işverenin kuruma olan prim, gecikme zammı ve faiz borçlarının aynı zamanda ye-ni işveren de müteselsilen so-rumludur. Bu hükme aykırı sözleşmeler geçersizdir. (mad-de 82)

1 Temmuz 1984 tarihinden itibaren sigortalılara ödenen ücretin en az sınırı günlük 793 ile en yüksek sınırı 1.631 TL dir. (3284 sayılı genelge) (1.4. 1984 tarihinden itibaren 18 yaşını doldurmuş kişilerde pri-me esas en düşük kazanç be-yanı 817 TL olarak saptan-mış ve halen bu geçerlidir.)

İşçilerden kesilen gelir ver-gisi tevfikatını içeren muhta-sar beyannameyi 20 işçiye ka-dar olan işyerleri dilerlerse üç

ayda bir, dilerlerse her ay il-gili vergi dairesine verebilir-ler. Bu süreler aylık olanlarda müteakip ayın 20'sine kadar 3 ayda bir olanlarda (Şubat, Mart, Nisan aylarıninki) Ma-yıs 20, (Mayıs, Haziran, Tem-muz) ğustos 20, (Ağustos, Ey-lül, Ekim aylarıninki) Kasım 20, (Kasım, Aralık, Ocak ay-

larıninki) Şubat ayının 20'sine kadar verilir.

Eczacılık mesleği halen 2089 sayılı çıraklık - ustalık - kalfalık kanunu kapsamına alınmadığından 1475 sayılı iş kanununa göre 15 yaşından itibaren sigorta kapsamına alınırlar ve 18 yaşına kadar ma-

lüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından yararlanamazlar.

Buraya kadar bahsedilen konular eczacılık mesleğini ve bu mesleğin işverenlerini ilgilendiren konulardır ve yüzeysel bir açıklama getirilmiştir. Konu istek halinde daha da açıklanabilir.